

Лекція. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ

1. Групи у політиці.
2. Громадянське суспільство.
3. Політичні партії – структура, функції, типологія.
4. Партійні системи країн світу.
5. Становлення партійної системи України.

Групи у політиці

Групи інтересів – об'єднання, створені для вираження і задоволення інтересів людей у відносинах з суб'єктами політики

Автор теорії груп інтересів – А. Бентлі.

Функції груп інтересів:

- артикуляція інтересів (перетворення розпливчастих інтересів на чіткі гасла)
- агрегація інтересів (зведення приватних інтересів до більш загальних)
- мобілізація (активізація громадян для захисту інтересів)
- соціалізація громадян (засвоєння громадянами групових норм)
- рекрутингова (висунення еліти)
- представницька (представництво групових інтересів).

Суспільні рухи – об'єднання, що не мають чіткого організаційного оформлення, створюються навколо однієї важливої проблеми. Приклади – рухи за надання виборчих прав жінкам, за охорону навколишнього середовища.

Громадські організації – організаційно оформлені об'єднання, створені для вираження й задоволення інтересів і потреб громадян.

Групи тиску – групи, що ставлять за мету здійснення впливу на владу

Лобізм – організований вплив груп інтересів на суб'єктів політичних та адміністративних рішень.

Види лобювання:

- пряме (безпосередній контакт з об'єктом) та непряме (через посередників; демонстрація широкої громадської думки через кампанії в ЗМІ, надсилання листів тощо)
- м'яке (донесення інформації до влади) або жорстке (активний вплив на владу)
- законне та незаконне (підкуп, загрози).

Громадські організації України станом на кінець 2014 р.

Вид організації	Кіл-ть центральних органів	Юрид. осіб із всеукр. статусом
Всього	61090	701
молодіжних	4765	42
з них студентських	257	1
дитячих	1344	21
жіночих	1136	4
ветеранів та інвалідів	3557	22
з них ветеранів та інвалідів війни	769	10
професійної спрямованості	6311	80
охорони природи	1869	29
охорони пам'яток історії та культури	488	7
оздоровчі та спортивні	10728	103
по захисту від наслідків аварії на ЧАЕС	477	21
науково-технічні, творчі	741	18
освітні, культурно-виховні	3861	45

Національна спілка архітекторів України

До 1933 р. в Україні діяли розрізнені творчі об'єднання архітекторів у Харкові, Києві, Одесі та інших містах. Офіційно створення Спілки архітекторів СРСР задекларовано 1933 р. Республіканську організацію було створено на з'їзді в Києві в червні 1937 р. В серпні 1990 р. був скликаний IX з'їзд, за рішенням якого Спілка архітекторів України вийшла зі складу Спілки архітекторів СРСР і оголосила себе самостійною організацією. Рішенням Кабінету Міністрів від 8 жовтня 1998 р. Спілці надано статус «національної».

ВИТЯГ ЗІ СТАТУТУ НСАУ ЩОДО МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ СПІЛКИ

6. Основна **мета** діяльності Спілки:

розвиток архітектури України, створення умов для міжнародної співпраці архітекторів, сприяння збереженню історичного та природного середовища регіонів, міст і поселень України.

Основними **завданнями** Спілки є:

- вільний розвиток і конкуренція творчих напрямків і шкіл в архітектурі України, вдосконалення творчої майстерності кожного члена Спілки;
- захист авторських прав архітекторів, професійних, соціально-економічних інтересів членів Спілки, сприяння постійному поліпшенню умов праці і життя архітекторів;
- збереження історичного та природного середовища регіонів, міст і поселень України;
- культурний розвиток і естетичне виховання населення;
- розвиток міжнародної співпраці архітекторів;
- сприяння розробці фундаментальних і прикладних архітектурних та містобудівних досліджень;
- сприяння вдосконаленню середньої та вищої архітектурної освіти;
- сприяння захисту авторських прав архітекторів.

7. Для виконання статутних завдань Спілка в установленому порядку:

- бере участь у громадсько-політичному житті України, за дорученням органів законодавчої та виконавчої влади залучається до підготовки законопроектів, директивних та нормативних документів з питань архітектури і містобудування, розроблення загальнодержавних програм національно-культурного розвитку, репрезентації України у різних сферах міжнародного культурного життя, інших соціально важливих культурологічних та соціально-політичних заходів;
- рекомендує кандидатів на зайняття посад головних архітекторів місцевих органів у справах містобудування і архітектури;
- подає пропозиції про відзначення архітекторів – членів Спілки за видатні досягнення в розвитку архітектури;
- здійснює за підтримки держави професійний та соціальний захист членів Спілки, охорону їх авторських прав;
- бере участь у створенні і роботі центру атестації архітекторів;
- бере участь у визначенні засад державної політики у сфері оплати праці членів Спілки, страхування, пенсійного забезпечення, зайнятості, правового та соціально-економічного захисту творчих працівників;
- може здійснювати необхідну господарську та іншу комерційну діяльність шляхом створення госпрозрахункових установ і організацій з правами юридичної особи, заснування підприємств, правовий статус яких визначається законодавством України, Статутом Спілки, а також їхніми власними статутами;
- здійснює зовнішньоекономічну діяльність через створені підприємства і госпрозрахункові організації після їх реєстрації в установленому порядку як учасників зовнішньоекономічної діяльності;

- створює творчо-проблемні та професійно-експертні ради за напрямками творчої діяльності, які у своїй діяльності керуються своїми положеннями, що затверджуються правлінням Спілки;
- здійснює допомогу і нагляд в організації та проведенні іншими установами архітектурних і містобудівних конкурсів;
- організує і проводить виставки, огляди-конкурси, творчі обговорення об'єктів архітектури, проблем забудови поселень;
- здійснює видавничу діяльність згідно із завданнями Спілки;
- є членом Міжнародної спілки архітекторів (UIA – International Union of Architects), може вступати в інші міжнародні неурядові організації, підтримувати прямі міжнародні контакти і зв'язки, укладати відповідні угоди;
- створює архітектурний фонд Спілки;
- з органами державної влади розробляє положення “Про атестацію архітекторів” та “Про атестаційну комісію”, а також приймає участь у проведенні атестації архітекторів для отримання кваліфікаційних сертифікатів і включення до Реєстру архітекторів України

Конфедерація будівельників України


```
graph TD; A[Конфедерація будівельників України] --> B[Будівельна палата України]; A --> C[Українська будівельна асоціація]; A --> D[Всеукраїнський союз виробників будівельних матеріалів];
```

The diagram is an organizational chart. At the top is a large light blue oval containing the text 'Конфедерація будівельників України' in red. Three arrows point downwards from the bottom center of this oval to three smaller light blue ovals arranged horizontally below. Each of these three ovals contains text in red. The left oval contains 'Будівельна палата України', the middle one contains 'Українська будівельна асоціація', and the right one contains 'Всеукраїнський союз виробників будівельних матеріалів'.

Будівельна
палата
України

Українська
будівельна
асоціація

Всеукраїнський
союз виробників
будівельних
матеріалів

Громадянське виховання

- Громадянське суспільство - це сфера спілкування, взаємодії, спонтанної самоорганізації і самоврядування вільних індивідів на основі добровільно сформованих асоціацій, яка захищена необхідними законами від прямого втручання і регламентації з боку держави і в якій переважають громадянські цінності

Рис. 9.4. Структура та ознаки громадянського суспільства

**Предпосылки
гражданского общества**

**Экономи-
ческие**

**Частная
собствен-
ность,
многоук-
ладная
экономи-
ка, сво-
бодный
рынок и
конкурен-
ция**

Социальные

**Большой
удельный вес
в обществе
среднего
класса**

**Политико-
правовые**

**Юридичес-
кое равенст-
во граждан,
обеспечение
прав и их за-
щита, де-
централиза-
ция власти,
политиче-
ский плюра-
лизм**

Культурные

**Обеспечение
прав человека
на информа-
цию, высокий
образователь-
ный уровень
населения,
свобода слова
и совести**

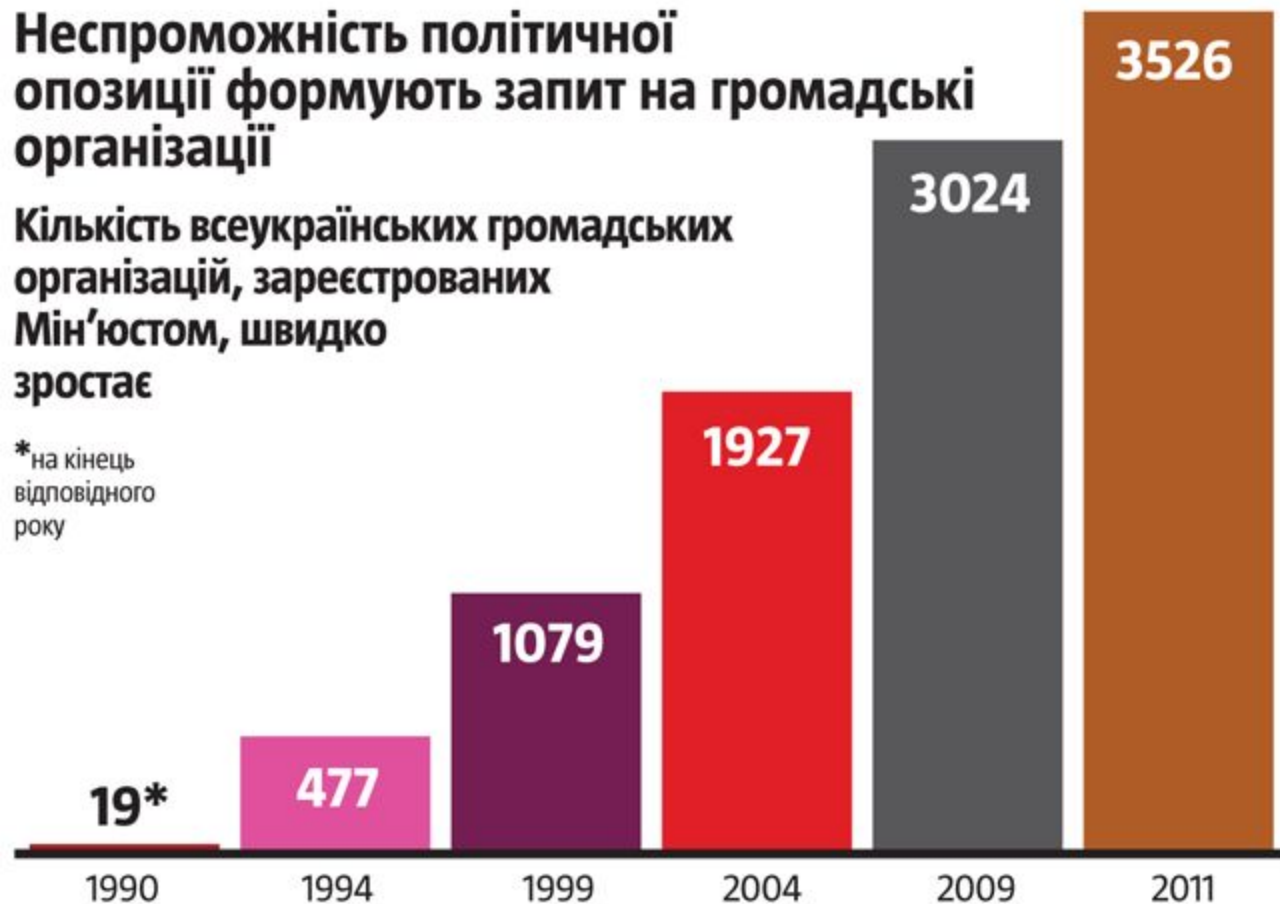
Ілюстрація 1. Схеми відносин між державою, громадянським суспільством та особами

Неспроможність політичної опозиції формують запит на громадські організації

Кількість всеукраїнських громадських
організацій, зареєстрованих
Мін'юстом, швидко
зростає

* на кінець
відповідного
року

Бали в 2012 році для України

українців після
Помаранчевої революції
вважали потрібними
недержавні громадські
організації

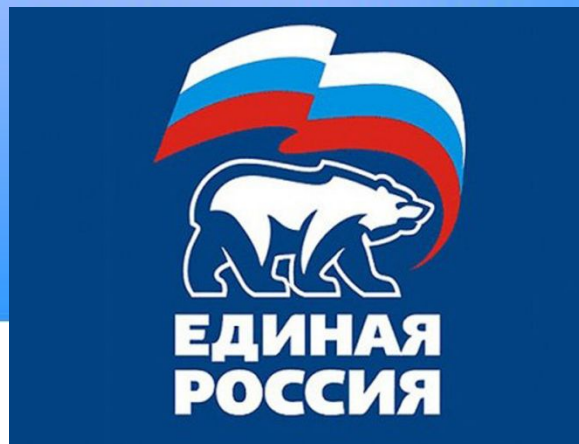

громадян вважали
недержавні організації
потрібними на другому
році президентства
Януковича

За даними соціологічних досліджень Міжнародної фундації виборчих систем (IFES)
в Україні

Політична партія - організована група однодумців, яка виражає і представляє інтереси частини народу або певної соціальної групи чи кількох груп і має на меті реалізацію та досягнення цих інтересів шляхом завоювання державної влади або участі в її здійсненні.

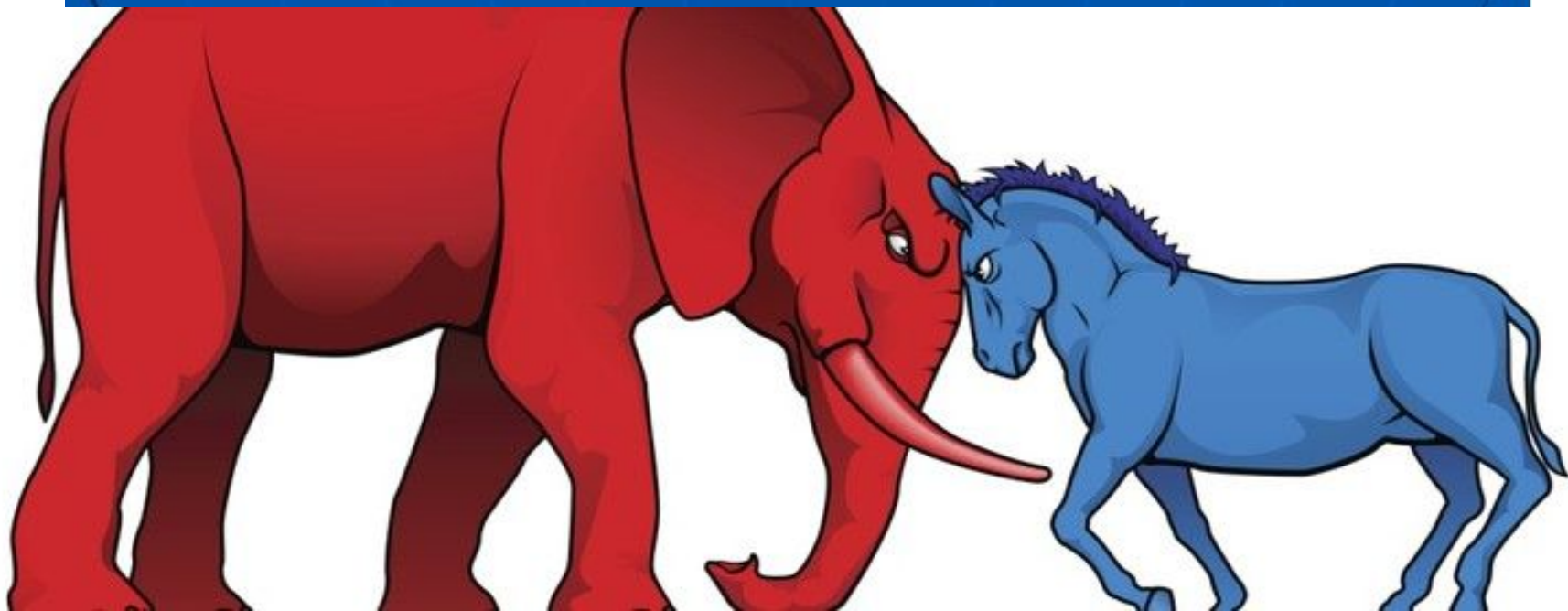
Политическая партия

Добровольный союз, связанный идеологической общностью, стремящийся к обладанию политической властью либо к участию в осуществлении власти в государстве

Функции партий

- Борются за политическую власть
- Контролируют выдвижение своих кандидатов на выборах и поддерживают их
- Осуществляют политическую социализацию граждан, влияя на их взгляды и убеждения
- Занимаются воспитанием кадров
- Выступают в качестве посредника между обществом и государством

Labour

new Labour
new Britain

По каким признакам разделяют партии?

- По организационному принципу: массовые (многочисленны, имеют постоянное членство и источники существования) и кадровые (нет фиксированного членства, постоянного источника финансирования и отличаются значительной внутренней свободой)
- По отношению к власти: правящие и оппозиционные (легальные и нелегальные)
- По используемым методам: революционные и реформистские
- По идеологическому признаку: консервативные, либеральные, социал-демократические, националистические, клерикальные (религиозные), коммунистические и т.д.

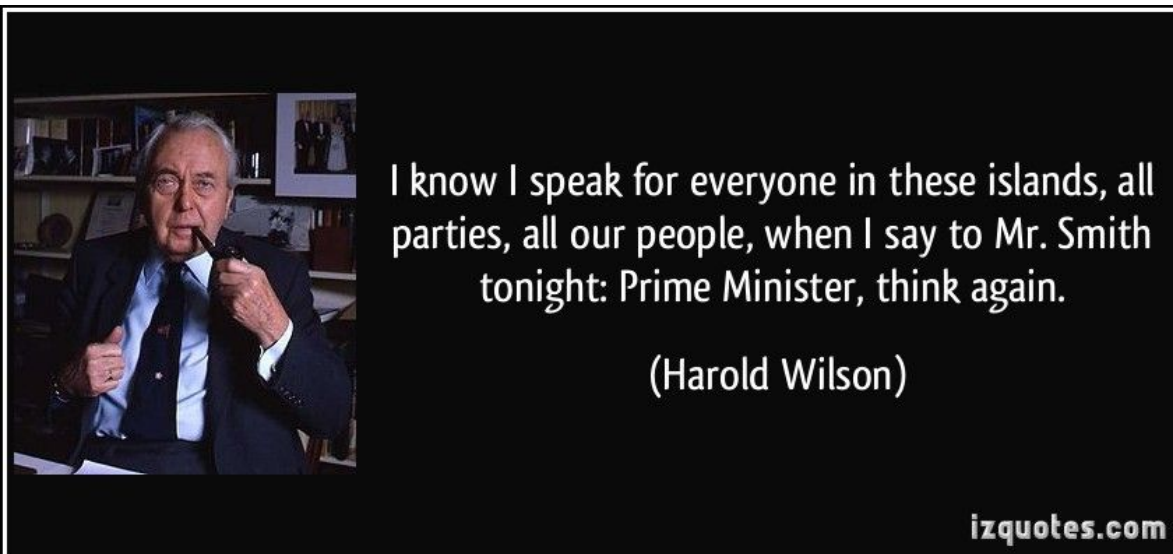

Залежно від соціальної бази: селянські (Аграрна партія, Партія селян, Партія відродження села), молодіжні («Молода Україна», Молодіжна партія України, «Молодь до ВЛАДИ»), жіночі (в Україні – Партія жінок України, Партія «Солідарність жінок України», «Жінки за майбутнє»), пенсіонерів (Партія пенсіонерів України), етнічні (Слов'янська партія, Партія «Руський блок», Партія угорців України, Демократична партія угорців), конфесійних груп (Партія мусульман, Республіканська Християнська партія), дрібного бізнесу (Політична партія малого і середнього бізнесу), чорнобильців (Всеукраїнська Чорнобильська народна партія «За добробут та соціальний захист народу», Соціально-екологічна партія «Союз. Чорнобиль. Україна.»), користувачів інтернету (Інтернет партія України).

Ліві (комуністичні), **центристські** (ліберали) та **праві** (консерватори, праві радикали), а також перехідні – ліво- та правоцентристи.

«Партії для всіх» (catch-all-parties) – намагаються представити себе виразниками спільних інтересів соціальних груп.

Партійна система

- механізм відносин партій в контексті формування державної влади та державної політики

Групи	Тип	Характеристика	Приклад
Неальтернативні	Однопартійна	В країні одна партія, яка є неподільно правлячою та зрощується з державою	СРСР, КНДР, Куба
	Гегемоністська	Кілька партій, але усі, крім однієї, не претендують на владу та визнають владу партії-гегемона	Китай
Альтернативні	З домінуючою партією	Багато партій, але лише одна очолює вищі органи влади; інші партії з нею конкурують	Мексика, Індія, Японія
	Двопартійна	В країні багато партій, але лише дві змінюють одна іншу при владі	США, Великобританія (до 2010 р.)
	Двох з половиною партій	Дві головні партії самотужки не мають більшості, тому одна утворює коаліцію з третьою партією, менш впливовою	ФРН, Великобританія (після 2010 р.)
	Поміркованого плюралізму	Кілька рівних за впливом партій, представлених у парламенті; коаліційний уряд; немає жорсткого ідеологічного розмежування	Швейцарія
	Поляризованого плюралізму	Різде ідеологічне розмежування між парламентськими партіями; двополярна (ліва та права) опозиція	Італія у 1950-80-х рр.
	Атомізована	Багато невливових партій; уряд формується на непартійній основі	Республіки кол. СРСР у 1990-ті рр.